

รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชน
แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

Teacher Developing Model through Lesson Study Using Professional
Learning Community for Enhancing Active Learning of Teachers in
Basic Education

อภิชัย ศรีโท

Apichai Sritho

โรงเรียนห้วยเม็กราษฎร์นุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Huaimekratnukul School Kalasin Primary Educational Service Area Office 2

Received: May 27, 2022 Revised: February 16, 2024 Accepted: April 1, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และ 4) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ การร่วมเรียนรู้และร่วมมือร่วมพลัง การมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเงื่อนไขการสนับสนุน และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีดังนี้ 1) ครูต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงาน จากเดิมที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ และทำการสอนด้วยตนเองเพียงลำพัง เปลี่ยนมาเป็นการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสอนร่วมกันกับเพื่อนครู 2) ครูยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ปรับทัศนคติ และเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จากความคิดเห็นที่หลากหลาย และ 3) ครูต้องเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น

2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ของครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการอบรมพบว่า คะแนนทดสอบก่อนการอบรม คะแนนรวม 384 ร้อยละ 64.00 ค่าเฉลี่ย 12.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03

3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีคะแนนทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูผู้สอน พบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผู้สอน พบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูของครูผู้สอน พบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู, กระบวนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

This research aimed to 1) study the elements of teachers' learning management and guidance to enhance active learning 2) build and check the quality of model using lesson study and teachers' professional learning community to enhance active learning of teachers in basic education 3) study the results of teachers' lesson study by using professional learning community for enhancing active learning of teachers in basic education and 4) evaluate teacher developing model through lesson study using professional learning community for enhancing active learning of teachers in basic education.

The results were found as follows:

1. There were 2 elements focused on this study. First, the elements of teachers' active learning contained 1) design and plan the lesson plan 2) do the activities 3) use technology 4) evaluate learning process and 5) manage learning process by thinking and doing. Second, guidance to enhance teachers' active learning from the experts contained in-depth interview. Therefore, the results from the interview suggested the guidelines to develop teachers which were building agreements, acknowledging to develop lessons, developing lessons. To do this, there were 5 steps to go on. The first step was set the goal to develop lessons. Next, it was a step to plan the lessons. Later, it was a step to teach and observe the class. The fourth step was to reflect and debate the lessons. Finally, it was a step to exchange and expand knowledge. To focus on the PLC, there were 6 important elements as shared vision, shared leadership, collaborative learning and integrated knowledge, shared learning and cooperation, shared responsibility, and support terms. The second element was the guidelines to enhance

teachers' active learning by using PLC. The results revealed that 1) teachers should change the work culture from teaching a lone to shared teaching, 2) teachers should be ready to listen to others and adjust themselves for new upcoming trends, and 3) teachers should see the value of students, colleagues, and themselves.

2. Likewise, there were two elements to focus on building and checking the quality of model using lesson study and teachers' professional learning community to enhance active learning of teachers in basic education. First, building and checking the quality of model using lesson study and teachers' professional learning community to enhance active learning of teachers in basic education included model's principles, content, processes, and evaluation. Second, the results of asking about checking the quality of model using lesson study and teachers' professional learning community to enhance active learning of teachers in basic education from the experts revealed that the accuracy and feasibility were in high level while the accuracy and feasibility of asking about checking handbook of the quality of model using lesson study and teachers' professional learning community to enhance active learning of teachers in basic education were in high level as well.

3. The results of studying the results of teachers' lesson study by using professional learning community for enhancing active learning of teachers in basic education revealed that the score before joining the project seminar was 384 (64.00 of percentage, 12.80 of mean, and 1.03 of standard deviation).

4. The results of evaluating teacher developing model through lesson study using professional learning community for enhancing active learning of teachers in basic education included 4 main points. First, pre-test and post-test score after joining the project seminar were higher than the score before joining the project seminar (.05). Second, the results from asking about joining the project seminar revealed that the score before joining the project seminar was in high level while it was in the highest level after joining the project seminar. Third, the results of PLC from asking the teachers who joined the project seminar showed that the score was in higher level. Finally, likewise, the results of active learning from asking the teachers who joined the project seminar showed that the score was in higher level.

Key words: Teacher Developing Model, Professional Learning Community, Active Learning

บทนำ

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือจะต้องมี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional Community” เกิดขึ้นในสถานศึกษานั้น เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การให้

ความดูแลและพูดถึงการปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียน ตลอดงานทางวิชาการของสถานศึกษา และเนื่องจากครูส่วนใหญ่ในแทบทุกประเทศมักเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน ดังนั้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะให้เป็นครูดี ครูเก่ง มีคุณภาพ และมีคุณธรรม อันจะส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวทางการเรียนรู้ของครูที่กำลังให้ความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู (Professional Learning Community) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อครูสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มที่ตามศักยภาพ โดยบทบาทของครูจะเปลี่ยนจากครูผู้สอน (Teacher) เป็นครูฝึก (Coach) หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนเชิงรุกจึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำ (Active learning) มากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Passive learning) ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอนกำหนด อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ โนมนทัศน์ที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดี เกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน และสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้ให้เกิดประโยชน์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นส่วนช่วยพัฒนาครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศที่เป็นผลผลิตทางการศึกษาและหลักสูตรของชาติที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยหลัก ซึ่งดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1.1 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

1.2 แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูจากครูผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจากครูผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย หลายแนวทางที่ต้องใช้ร่วมกันคือ การใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งการจัดกิจกรรมดำเนินการพัฒนาครูเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 การสร้างการยอมรับร่วมกัน ระยะที่ 2 การสร้างความรู้สู่การพัฒนาร่วมกัน ระยะที่ 3 ปฏิบัติการพัฒนาร่วมกันมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาพัฒนาร่วมกัน ขั้นที่ 2 การวางแผนบทเรียน ขั้นที่ 3 การสอนและสังเกตในชั้นเรียน ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลหรือการอภิปรายร่วมกัน และขั้นที่ 5 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการขยายผลการศึกษา

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ การร่วมเรียนรู้และร่วมมือร่วมพลัง การมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเงื่อนไขการสนับสนุน และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีดังนี้ 1) ครูต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงาน จากเดิมที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ และทำการสอนด้วยตนเองเพียงลำพัง เปลี่ยนมาเป็นการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสอนร่วมกันกับเพื่อนครู 2) ครูยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ปรับทัศนคติ และเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จากความคิดเห็นที่หลากหลาย และ 3) ครูต้องเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล

2.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความถูกต้อง (Accuracy) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ (Feasibility) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความถูกต้อง (Accuracy) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ (Feasibility) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการอบรมพบว่า คะแนนทดสอบก่อนอบรม คะแนนรวม 384 ร้อยละ 64.00 ค่าเฉลี่ย 12.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03

4. ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Pre-test) และ (Post-test) มีคะแนนทดสอบหลังอบรม สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูผู้สอน พบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผู้สอน พบว่า ก่อนการอบรมใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูของครูผู้สอนพบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1.1 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้วิจัยได้ทำสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิช ชัยมงคล (2556 : 8) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูจากครูผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจากครูผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) สรุปผลการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย หลายแนวทางที่ต้องใช้ร่วมกันคือ การใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ครอบคลุมต่อเนื่องระยะยาวพอสมควร และยืดหยุ่นในการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งการจัดกิจกรรมดำเนินการพัฒนาครูเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างการยอมรับร่วมกันระยะ ที่ 2 การสร้างความรู้สู่การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ระยะที่ 3 ปฏิบัติการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ขั้นที่ 2 การวางแผนบทเรียนขั้นที่ 3 การสอนและสังเกตในชั้นเรียน ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลหรือการอภิปรายร่วมกัน และขั้นที่ 5 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการขยายผลการศึกษาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ การร่วมเรียนรู้และร่วมมือร่วมพลัง การมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเงื่อนไขการสนับสนุน และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีดังนี้ 1) ครูต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงาน จากเดิมที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ และทำการสอนด้วยตนเองเพียงลำพัง เปลี่ยนมาเป็นการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสอนร่วมกันกับเพื่อนครู 2) ครูยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ปรับทัศนคติ

และเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ๆ จากความคิดเห็นที่หลากหลาย และ3) ครูต้องเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ อัมพานนท์ (2561: 95 – 96) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนวิชาความเป็นครู กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ 8 แห่งและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือพบว่า ได้แนวทางในการร่างรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนก่อนการสอน ขั้นตอนการสอนและขั้นตอนหลังการสอน

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของครูตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่เน้นให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังได้ศึกษากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความถูกต้อง (Accuracy) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ (Feasibility) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ารูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการตรวจสอบและหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทุมพร จามรมาน (2549 : 23) กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่ การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ

3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคูด้วยวิธีการพัฒนาคูเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการอบรมพบว่า คะแนนทดสอบก่อนการอบรม คะแนนรวม 384 ร้อยละ 64.00 ค่าเฉลี่ย 12.80 และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ามีคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอรายละเอียดผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวในแผน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอนได้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำ

4. ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Pre-test) และ (Post-test) มีคะแนนทดสอบหลังอบรมสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา มีลา (2562) ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 14.92 โดยมีคะแนนพัฒนาการหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระดับสูงถึงสูงมาก ร้อยละ 76.32 และค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 62.55 และ การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนตามเกณฑ์คุณภาพ อยู่ในระดับดีเพิ่มมากขึ้น ระดับพอใช้ลดลง ระดับปรับปรุงไม่มี และค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.54

ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูผู้สอนพบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การสะท้อนผลหรือการอภิปรายร่วมกันอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การสอนและสังเกตในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก และลำดับต่ำสุด ได้แก่ การวางแผนบทเรียนอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การสอนและสังเกตในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมากที่สุด และลำดับต่ำสุด ได้แก่ การสะท้อนผลหรือการอภิปรายร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียง วิฑิตจำเริญพร (2560) ศึกษาการพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพโดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐาน ร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน พบว่า การดำเนินงานตามกระบวนการมี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างทีมงานและเป้าหมายร่วมกัน ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ออกแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน และขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในการออกแบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติการสอน

ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูผู้สอนพบว่า ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก และลำดับต่ำสุด ได้แก่ เงื่อนไขการสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับต่ำสุด ได้แก่ การร่วมเรียนรู้และร่วมมือรวมพลัง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอดุลวิทย์ ปิจจะ (2561) ศึกษาแนวทางในการดำเนินงานกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ร่วมผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นเป้าหมายวิชาชีพครูในการทำงาน 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์วางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้บรรลุที่การเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ภาวะผู้นำร่วมผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำให้ครูเกิดการเรียนรู้มีการกระจายอำนาจเพื่อคุณภาพของผู้เรียน 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันกับครูเรียนรู้ถึงจิตวิญญาณความเป็นครู 5) ชุมชนกัลยาณมิตรผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เคารพซึ่งกันและกันในสถานศึกษา ลดความโดดเดี่ยวระหว่างการปฏิบัติงานสอนของครู 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรลดขั้นตอนในการทำงาน ลดขัดแย้งของครูผู้สอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลงการบริหารเน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก

ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูของครูผู้สอนพบว่า ก่อนการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก และลำดับต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับต่ำสุด ได้แก่ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ อัมพานนท์ (2561: 95 – 96) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ความเป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์พบว่า มี 5 ขั้นตอนเรียกว่า POSSE Model ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและทบทวนความรู้เดิม (Preparing and reviewing pre-existing knowledge : P) 2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมกระบวนการทางปัญญา (Organizing cognitive activities : O) 3) ขั้นตอนการศึกษารวบรวมข้อมูล และการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (Studying and collecting the data with diverse learning resources : S) 4) ขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ (Summarizing the body of knowledge : S) 5) ขั้นตอนการประเมินผลงาน (Evaluating works : E)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีดังนี้ 1) ครูต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงาน จาก

เดิมที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ และทำการสอนด้วยตนเองเพียงลำพัง เปลี่ยนมาเป็นการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสอนร่วมกันกับเพื่อนครู 2) ครูยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ปรับทัศนคติ และเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จากความคิดเห็นที่หลากหลาย และ 3) ครูต้องเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น

การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล และมีผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ความถูกต้อง (Accuracy) ความเป็นไปได้ (Feasibility)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนที่เปิดการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 โรงเรียนควรนำรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ต้องกำกับติดตามดูแลเพื่อให้การดำเนินชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เกิดประสิทธิภาพ มีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้รูปแบบ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถนำรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปขยายผลให้โรงเรียนในสังกัดนำไปเป็นแบบอย่างใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจนำรูปแบบการพัฒนาครูด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้และไปขยายผลให้โรงเรียนในสังกัดนำไปเป็นแบบอย่างใช้ในการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

กานต์ อัมพานนท์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิชาความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- เกรียง ฐิติจำเริญพร. (2560). การพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพโดยใช้แนวทางการพัฒนา
บทเรียนร่วมกันเป็นฐาน ร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ ออกแบบ
การเรียนการสอน. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทิมา มีลา. (2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประคอง รัศมีแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สุพรรณบุรี : สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.
- พระ อุดลวิทย์ ปิจจะ. (2561). การศึกษาแนวทางในการดำเนินงานกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด
เชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย.
- มาลี โชติชัย. (2563). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนบ้านหนองเจริญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
ออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย.
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิสากุล กองทองนอก. (2563). รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับ
ประถมศึกษาในพื้นที่สูง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อำนาจ เหลื่อน้อย. (2561). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของ
โรงเรียนอนุบาลลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. อุทัยธานี :
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). “โมเดล”. วารสารวิชาการ, 1(2): 22-26.
- Steiner, E. (1969). *Ecology*. Sydney: NSW.